

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Kasseiweg Nieuwe Geldenaaksebaan in
Bierbeek

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Kasseiweg Nieuwe Geldenaaksebaan, Bierbeek – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/24011/103.1

Inge Verdurmen

26/04/2024

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	5
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	5
2.	Evaluerend gedeelte	5
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	5
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	6
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	6
2.4.	Juridische toestand.....	6
2.4.1.	Onroerend Erfgoed	6
2.4.2.	Omgeving	7
2.4.3.	Natuur en Bos.....	7
2.4.4.	Landbouw en Visserij.....	7
3.	Beheersvisie	8
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	8
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	8
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	9
4.	Bronnen	9
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	9
5.1.	Omgevingsplan	9
5.2.	Fotobijlage	10
5.3.	Documentatie	10
5.4.	Criterionota	10

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Deze beschermingsaanvraag maakt deel uit van een thematisch-geografisch pakket van kasseiwegen in streekeigen materiaal in Vlaams-Brabant zoals voorzien in de beschermingskalender 2020. Een inventarisatieproject in 2019-2020 bracht de zeldzaamheid van nog intacte kasseiwegen in Vlaams-Brabant in kaart. Bijzondere aandacht ging uit naar kasseiwegen aangelegd in lokale natuursteen zoals Tiense kwartsiet en/of Gobertange. De bijhorende criterianota (bijlage 5.4) stelt een pakket van 14 kasseiwegen voor bescherming als monument voor.

1.1. Situering

De Nieuwe Geldenaaksebaan ligt ten noordwesten van het gehucht Mollendaal en in het verlengde van de kasseiweg Oude Geldenaaksebaan. Ter hoogte van het kruispunt met de Oude Geldenaaksebaan is de weg onverhard maar vervolgt dan naar het zuiden als kasseiweg. Waar de weg van het plateau afdaald naar Mollendaal krijgt deze het karakter van een holle weg.

1.2. Historisch overzicht

De kasseiweg maakt deel uit van de historische hoofdverbindingsweg tussen Leuven en Geldenaken of Jodoigne die over de verschillende dorpskouters zuidwaarts liep. De weg ligt in het verlengde van de Geldenaaksestraat en de Oude Geldenaaksebaan en is zo een onderdeel van de 'Grand Chemin' zoals vermeld op de 18de-eeuwse Villaretkaart. Zoals de naam doet vermoeden, vormt de Nieuwe Geldenaaksebaan een later aangelegd tracé ter vervanging van een deel van de Oude Geldenaaksebaan, een sterk ingesneden holle weg op de lange afstandsroute tussen Leuven en Namen. Deze holle kasseiweg is nog bewaard en ligt parallel met de Nieuwe Geldenaaksebaan.

Een niet gedateerde prekadastrale kaart duidt het huidige wegtracé van de Nieuwe Geldenaaksebaan aan als 'voetwegh' van Geldenaken naar Leuven. Deze voetweg kwam uit bij de 'Gemynte' in het centrum van Mollendaal. In de Atlas der Buurtwegen (1841) komt de Nieuwe Geldenaaksebaan overeen met chemin nr. 10 of de 'Voie de Jodoigne' met een breedte van 5,2 m.

In de 19de eeuw nam het belang van dit wegtracé als noord-zuidverbinding af en verschoof deze rol naar de weg die ten oosten van Bierbeek passeerde en de beekvallei volgde. Deze route was langer maar met minder hoogteverschillen en dus minder gevoelig voor erosie wat voor een vlotter transport zorgde. Op de topografische kaart van 1865 wordt deze alternatieve route Mollendaal-Bierbeek als verhard weergegeven in tegenstelling tot het netwerk van parallelle onverharde en holle wegen die de akkers doorkruisten ten westen hiervan.

Aangezien het wegtracé al vroeg zijn functie als hoofdas verloren was, werd dit pas laat verhard in functie van een beter rijcomfort en gelijk sporend met de toenemende bebouwing. Het eerste deel van de Nieuwe Geldenaaksebaan bij Mollendaal werd gekasseid in de jaren 1960 (reeds verhard op de topografische kaart van 1962), het tweede deel van de weg pas tegen het einde van de 20ste eeuw.

De verslagen van de gemeenteraad van Bierbeek vermelden tot in de 20ste eeuw meermaals kasseiwerken aan de buurtwegen om de berijdbaarheid te verhogen. Vaak werden bij deze werken oude kasseien hergebruikt om de kostprijs laag te houden.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

Een algemene beschrijving van de historiek, opbouw en kenmerken van kasseiwegen is opgenomen in de criterianota 'Kasseiwegen in Vlaanderen' (Onroerend Erfgoed, 2023) (bijlage 5.4).

De kasseiweg Nieuwe Geldenaaksebaan ligt in een gave landschappelijke omgeving met overwegend uitgestrekte akkers. Het wegtracé behoort tot een netwerk van verharde en onverharde, vaak holle wegen die het open landbouwareaal ten zuiden van Bierbeek doorkruisen.

De kasseiweg Nieuwe Geldenaaksebaan heeft een licht tonrond profiel en is over een lengte van ongeveer 700 m verhard met kasseien van verschillende steensoorten waaronder Tiense kwartsiet in onregelmatig verband. De kasseien zijn onregelmatig van vorm en de kasseien in Tiense kwartsiet hebben een voskleurige patina. Het verharde gedeelte van de weg haalt een breedte van ongeveer 3 m. In de plaats van boordstenen zijn gewone kasseien in Tiense kwartsiet en Petit Granit gebruikt die in de lengte zijn geplaatst. De voegvulling met zand zorgt voor een waterdoorlatende wegverharding. In de holle weg zijn er steile taluds van circa 3 m die beplant zijn met kers en eik en hakhout van o.a. kastanje en es. In de holle weg zijn de kasseien overstoven ten gevolge van erosie van deze wegbermen.

De erfgoedkenmerken en -elementen zijn:

1° kasseiweg:

- a) Verharding met gemengde kasseien waaronder Tiense kwartsiet in onregelmatig verband;
- b) Licht tonrond profiel van 3 m breed met in de lengte geplaatste kasseien in Tiense kwartsiet en Petit Granit;
- c) Open voegen met los zand en waterdoorlaatbare fundering;

2° bermen:

- a) Grazige bermen;
- b) Steile taluds met opgaande bomen van onder meer kers en eik en hakhout van onder meer kastanje en es in de holle weg.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 11 december 2023. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

De kasseiweg vertoont een goede bouwfysische toestand en ligt in een nog dominant agrarisch landschap met overwegend open velden. In de holle weg vindt beperkte afspoeling plaats van de bermen waardoor niet alle kasseien zichtbaar zijn. Er is lichte spoorvorming ten gevolge van het landbouwverkeer. Op het plateau gaat de kasseiweg over in een onverharde weg.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

Historische waarde

De kasseiweg is als wegtracé een zeldzaam en goed bewaard voorbeeld van een onderdeel van een historisch belangrijke verbindingsroute tussen Leuven en Geldenaken uit de 19de eeuw. De weg maakt nog steeds deel uit van het historisch netwerk van wegen die de verschillende gehuchten ten zuidwesten van Bierbeek met elkaar verbonden en refereert

aan het ruraal landschap uit het verleden. Het historische tracé is ongewijzigd en vormt als intact gebleven holle kasseiweg een gaaf en herkenbaar voorbeeld van een specifiek wegtype uit het verleden.

De kasseibestrating getuigt van de evolutie van de wegenbouw en infrastructuurwerken in Vlaanderen tijdens de 19de en 20ste eeuw en van de aanpak van de gefaseerde verharding van buurtwegen door de lokale gemeenschappen. Als holle weg en lokale landbouwweg werd dit wegtracé in de tweede helft van de 20ste eeuw verhard met het oog op een betere toegankelijkheid.

De aanleg van de weg in Tiense kwartsiet refereert aan de ontginning van dit materiaal in lokale groeves en het veelvuldig gebruik ervan als kasseibestrating in deze regio tijdens de 19de en 20ste eeuw.

Technische waarde

De kasseiweg is aangelegd met gemengde kasseisoorten waarvan een meerderheid in Tiense kwartsiet met een herkenbaar licht tonrond profiel. De kasseien zijn aangelegd in onregelmatig verband met een waterdoorlatend wegdek en grotendeels afgeboord door in de lengte geplaatste kasseien in Tiense kwartsiet en Petit Granit. De fundering, de langs- en dwarsprofielen en de afboording van de weg zijn uitgesproken technische kenmerken en getuigen van een grote technische vakbekwaamheid waar vandaag nog weinig voorbeelden van bewaard zijn. De kasseibestrating en de techniek van wegverharding zijn exemplarisch voor de oude landelijke wegenbouw.

Esthetische waarde

De vormgeving, het materiaalgebruik en de vakbekwame aanleg zorgen voor een hoge esthetische belevingswaarde. De rurale context verleent het ensemble van de kasseiweg bijkomend een rustiek karakter. De steile taluds met hakhout in de holle weg versterken de contextwaarde en geven de kasseiweg als geheel een bijzondere visuele kwaliteit.

2.2. Motivering van het type bescherming

De kasseiweg wordt beschermd als monument. Het Onroerendergoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurobjecten die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

Voor de bescherming van de kasseiweg wordt het beschermingstype monument voorgesteld omdat een kasseiweg een onroerend goed betreft dat duidelijk het werk is van de mens.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

Voor de afbakening van de kasseiweg wordt het volledige wegprofiel voorgesteld inclusief de bermen met beplanting. De afbakening gebeurt op basis van het GRB en de meest recente orthofoto, rekening houdend met de situatie op het terrein.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De kasseiweg is opgenomen in de inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/307647>

In het verlengde van de Nieuwe Geldenaaksebaan liggen ten noorden de kasseiweg Oude Geldenaaksebaan <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/307633> en ten zuiden de kasseiweg Bevekomsestraat <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/307630>.

2.4.2. Omgeving

Op het gewestplan Leuven (KB 07/04/1977) staat de kasseiweg ingetekend als agrarisch gebied.

De kasseiweg ligt in herbevestigd agrarisch gebied (HAG) als deel van het 'Landbouwgebied Haasrode-Mollendaal'.

2.4.3. Natuur en Bos

Holle wegen en hun vegetatie zijn op basis van artikel 7 van het Besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (Vegetatiebesluit) verboden te wijzigen kleine landschapselementen. Van het wijzigingsverbod kan slechts worden afgeweken middels het verkrijgen van een ontheffing, aan te vragen bij het Agentschap voor Natuur en Bos.

Holle wegen bestaan uit het vlakke weggedeelte, de taluds en de schouders van de taluds. Waar deze schouders van de taluds (eerste twee meter bovenop talud) op aanpalende percelen zijn gelegen, dient een eventueel beschermingsbesluit ook die gedeelten van die private percelen te omvatten.

Holle wegen en hun vegetaties moeten als kleine landschapselementen worden beheerd volgens de code van goede natuurpraktijk.

([https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1006515.html#:~:text=Onder%20kleine%20landschapselementen%20\(3\)%20moet,bosjes%2C%20bronnen%2C%20dijken%2C%200graften](https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1006515.html#:~:text=Onder%20kleine%20landschapselementen%20(3)%20moet,bosjes%2C%20bronnen%2C%20dijken%2C%200graften))

In het beheerplan vastgelegde maatregelen kunnen geen voorrang hebben op bovenstaande regelgeving.

Onderstaande direct werkende normen zijn hierbij van toepassing:

Artikel 16 Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21.10.1997
Artikel 7 Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21.10.1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 23.07.1998.

Artikel 81 en 90bis Bosdecreet.

Onderstaande doelstellingen of zorgplichten zijn hierbij van toepassing:

Artikel 14 §1 Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21.10.1997.

2.4.4. Landbouw en Visserij

Het landbouwgebruik (2022) van de akkers rondom bestaat uit fruitbomen, cichorei, wintertarwe, winterkoolzaad en korrelmaïs.

De kasseiweg ligt in een gebied dat in aanmerking komt voor beheerovereenkomsten voor waterkwaliteit.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het ministerieel besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers moeten rekening houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

Deze bepalingen zijn op maat van de bescherming. Hieronder lichten we een aantal van deze beheersdoelstellingen toe zodat duidelijk is wat er mee wordt bedoeld.

De beheersdoelstellingen hebben tot doel de aanwezige erfgoedwaarden, -kenmerken, en -elementen te vrijwaren en te versterken. De beheersdoelstellingen zijn er op gericht om het ensemble van de weg te behouden, goed te beheren en waar nodig te herstellen. De opgesomde erfgoedkenmerken en elementen met hun unieke samenhang moeten duurzaam en geïntegreerd beheerd worden met respect voor de draagkracht van het gebied.

Bij een eventuele heraanleg of herstelling van de kasseiweg moet de oorspronkelijke tonronde profielopbouw aangehouden worden zodat de afwatering optimaal is. De bestaande materiaalsoorten moeten maximaal worden hergebruikt en indien nodig aangevuld door gelijksoortige recuperatiematerialen. Bij de heraanleg moeten de steenafmetingen, het legpatroon, de opstop en de kantopsluiting geëerbiedigd worden. De kasseien moeten met open voeg worden aangelegd op een waterdoorlatende fundering. Ook de grazige zijbermen moeten gerespecteerd worden evenals de taluds van de holle weg met kenmerkende beplanting. Vereiste uitwijkstroken moeten zorgvuldig ingepast worden met gelijksoortige materialen.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden ervan aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goede huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen, meer bepaald:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Als voor de handelingen aan of in beschermde goederen een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen of voor het verkavelen van gronden, een omgevingsvergunning voor de exploitatie van een gedeelte inrichting of activiteit, een vergunning, toelating, machtiging, ontheffing of afwijking overeenkomstig de bepalingen van het Bosdecreet van 13 juni 1990, het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu of het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning vereist is, vraagt de vergunningverlenende overheid advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

Gemeentearchief Bierbeek, Notulen gemeenteraad, 1852-1950.

Algemeen Rijksarchief Brussel, Verzameling Kaarten en plattegronden in handschrift. Reeks II, nr. 448: Plattegrond van gronden te Bierbeek tussen de kerk en het gehucht Mollendaal. Niet gedateerd, schaal 1:6575, Cartesius [online], [Imageviewer Rijksarchief in België](#) (geraadpleegd op 22 november 2019).

Kaart van Villaret, Institut National de l'Information Géographique et Forestière, Sint-Mande (France), CH 292, uitgegeven 1745, schaal 1:14.400.

Atlas van de Buurtwegen, opgesteld naar aanleiding van de wet op de buurtwegen van 10 april 1841, schaal 1:2.500 (overzichtsplannen schaal 1:10.000).

Topografische kaarten van België, Eerste editie, Krijgsdepot, uitgegeven in 1865-1880, schaal 1:20.000.

Kaart van België, Militair Geografisch Instituut, uitgegeven in 1949-1970, schaal 1:25.000.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

5.4. Criterianota